

An Evaluation of Studies on Language Skills of Gifted and Talented Children in Turkey

Türkiye'de Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocukların Dil Becerilerine Yönelik Yapılan Araştırmaların Değerlendirilmesi

H. Özgür İNNALI *

ABSTRACT: Gifted and talented students are very crucial for the future of the country. They will also lead and affect to the country in many ways. In the literature, there are a wide variety of definition and theory related to the intelligence. In addition, the number of these findings are increasing with each passing day. These innovations affect the studies related to the gifted and talented students. Gifted and talented people have advance level of cognitive skills, thus they have a different mental construct compare to their peers who have a normal level of intelligence. To investigate gifted and talented students contributes their education lives and also provides an opportunity to improve students' language skills who have a normal level of intelligence. The primary purpose of this study is to review the academic studies related to the features of gifted and talented students. In the direction of the examinations, it can be stated that to investigate and evaluate language skills of the gifted and talented students is a disregarded field in the Turkish literature.

Keywords: gifted, talented, language skills

ÖZ: Üstün zekâlı ve yetenekliler bir ülkenin geleceği için çok büyük öneme sahiptirler. Ülkelerin birçok yönden geleceğine yön verecek olanların bu öğrencilerin içinden çıkması oldukça olasıdır. Zekâ ile ilgili alanyazında bulunan ve her geçen gün yeni araştırma ve bulguların ışığında sayıları artan farklı tanım ve teoriler yer almaktadır. Bu yenilikler elbette üstün zekâlı ve yetenekliler üzerine yapılan çalışmaları da etkilemektedir. İleri düzeydeki bilişsel becerilerinden dolayı normal zekâyâ sahip akranlarından farklı bir zihinsel yapılanmaya sahip olan üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin çeşitli yönlerden incelenmesi hem kendileri gibi üstün zekâ ve yeteneğe sahip öteki bireylerin eğitim ve öğretimlerine hem de normal zekâyâ sahip bireylerin başta dil becerileri olmak üzere eğitim-öğretimlerinin geliştirilmesine doğrudan katkı sağlayacağı bir gerçektir. Bu çalışmanın amacını, Türkiye'de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin özelliklerine yönelik yapılan akademik çalışmaların derlenmesi oluşturmaktadır. Yapılan incelemeler ışığında Türkiye'de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin dil becerilerinin araştırılıp değerlendirilmesi alanına ilişkin araştırmaların yeterince olmadığı gözlenmiştir.

Anahtar sözcükler: üstün zekâ, üstün yetenek, dil becerileri

*Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, ozgurinnali@gmail.com

Giriş

Zekâ ve Yetenek Kavramları Üzerine Yapılan Araştırmalar

Zekâ çok boyutlu bir kavramdır ve en genel anlamıyla bireyde bulunan, problem çözme, çevreye uyum, yaratıcılık, öğrenme, soyut ve somut düşünme yeteneklerinin bir bileşimini ifade eder (Kurtdaş, 2012: 153). Bu noktada zekâ, bireyin gerek sorunları çözerken gerek çevreye uyum sağlarken var olan tüm yetenek ve becerilerini kullanması ile ortaya çıkan düzeydir. İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamına zekâ denir (MEGEP, 2009: 3). Öte yandan geçmişte ve günümüzde farklı yaklaşımlar içerisinde zekânın birçok tanımı yapılmıştır. Bu yaklaşımlar şu şekilde sıralanabilir (Akkanat, 2004: 172-173; MEGEP, 2009: 5):

- **İşlemsel yaklaşımda** zekâ, ilişkili olduğu varsayılan özellik ya da davranışlar belirtilerek, dolaylı olarak açıklamaya çalışılmaktadır. Buna göre, “*zekâ öğrenme yeteneğidir*”, “*zekâ genel problem çözme yeteneğidir*” şeklinde yapılan tanımlar bu kategoriye girmektedir.
- **Kuramsal yaklaşımda** zekâ, farklı kuramlar çerçevesinde tanımlanmaktadır. Bu kuramlar içerisinde en yaygın kabul görenleri ‘*Gelişim*’ ve ‘*Psikometrik*’ kuramlardır. *Gelişim kuramları* denilince hemen akla gelen *Piaget* ve onun geliştirdiği ‘*Bilişsel Gelişim Kuramı*’dır. Buna göre zekâ “*bireyin çevreye uyum ve eşgüdüm sağlamanın bir yönüdür*”. *Psikometrik Kuramlar*, zekâda bireysel farklılıklar olduğu ve bunların zekâ testleriyle ölçülebileceği varsayımı üzerine kurulmuştur
- **Psikometrik yaklaşım** zekâyı nicel, tek ve bütünlük bir kavram gibi görür. Çocuğun iki yönünü öne çıkartmaktadır. Bunlar, sözel-dilsel ve mantıksal matematiksel yetenek alanlarıdır. Çünkü bu alanlar nicel olarak ifade edilebilir.
- **Gelişimsel yaklaşımda** Piaget, bireyin değişik yaşlarda özümleme ve uyum sağlama yoluyla çevreye uyum sağladığını ortaya çıkartmıştır. Zekâyı çevreye uyum sağlama gücü olarak ele alır.
- **Biyo-ekolojik** yaklaşımçılardan Ceci, zekânın oluşumunda, hem bireyin kalıtsal olarak getirdikleri hem de içinde doğduğu çevrenin bileşkesi olduğunu savunur.
- **Çoklu yaklaşımçılardan** birisi olan Gardner’a göre, insan beyni sekiz zekâ alanını içermektedir. Geleneksel eğitim bunlardan sadece iki tanesini, sözel/ dil ve mantık/ matematik zekâ alanlarını dikkate almaktadır.

Kurtdaş’a (2012: 153) göre zekâ, genel anlamda zihinsel bir güç olması nedeniyle büyük oranda kalıtımsaldır. Ancak, son yıllarda yapılan çalışmalar çevresel faktörlerin de zekâyı belirleyen ölçütlerden biri olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda zekâyı açıklayan üç temel kuramdan bahsedilebilir (Baymur, 1996: 228-230; Karaküçük-Oral, 2008: 172-179; Akt. Kurtdaş, 2012: 153-154).

1- *Tek Etmen Kuramı*: Bu kuram zekâyı genel bir yetenek olarak algılamaktadır. Buna göre zekâ, genel tek bir yetenekten oluşmaktadır. Bu yetenek; soyut düşünme yeteneği (Terman), problem çözme yeteneği (Davis), yeni koşullara uyabilme yeteneği

(Stern) olabilir. Buna göre zekâ, bireyin çevresine etkili bir şekilde uyumunu sağlayan genel bir yetenektir.

2- *Çift Etmen Kuramı*: Spearman’a göre zekâ bir genel yetenek ile birçok özel yeteneğin bir araya gelmesinden oluşmuştur. Spearman tek faktörlü açıklamaların ötesine giderek zekâyı, genel ve özel yeteneğin birlikte çalışarak gösterdikleri performans olarak açıklamıştır.

3- *Çok Etmen Kuramı*: Bu yaklaşıma göre zekâ birçok özel yeteneğin bir araya gelmesinden oluşmuştur. Thorndike’e göre zekânın mekanik, sosyal ve soyut olmak üzere üç şekli vardır. Thurstone ise, zekâyı birçok fikirsel yeteneğin karışımı olarak tanımlar. Bu yetenekler, sözel anlayış, sözel akıcılık, sayısal yetkinlik, uzay ilişkilerini kavrama, bellek, algısal hız ve mantıksal düşünmedir. Gardner da çoklu bir zekâ modeli geliştirerek, sekiz farklı zekâ türü tanımlamıştır. Bunlar; dille ilgili sözel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ, uzay ilişkilerine ilişkin zekâ, müzik zekâsı, bedensel-kinestetik zekâ, kişiler arası ilişkilerle ilgili zekâ, kişinin kendisi ile ilişkisine yönelik zekâ, doğal zekâ.

Bütün bu bilgi ve açıklamaların ışığında yapılacak incelemelerde Türkiye’de özel eğitime dikkat çekilmesi 1980’li yılların başına (Enç, 1980; Samurçay, 1983; Davaslıgil, 1988) rastlamaktadır. Üstün zekâlıların eğitimi alanı bilimsel bir çalışma alanı olarak ise oldukça yenidir. Özellikle 2000’li yıllarla beraber üniversitelerde üstün zekâlıların eğitimi anabilim dalları ve bu anabilim dallarında yüksek lisans ve doktora programları ve üstün yetenekli çocuklar için özel eğitim merkezleri açılmaya başlanmıştır. Türkiye’de üstün zekâlıların eğitimi alanında ilk anabilim dalı 2002 yılında İstanbul Üniversitesi’nde, ikincisi ise 2006 yılında Anadolu Üniversitesi’nde kurulmuştur. Bugün itibariyle 17 üniversitede üstün zekâlıların eğitimi anabilim dalı vardır. Bu anabilim dallarında toplam 2 profesör, 7 yardımcı doçent, 1 öğretim görevlisi ve 24 araştırma görevlisi bulunmaktadır (Sak vd. 2015: 113-128).

Günümüzde üstün zekâlı ve üstün yetenekli kavramları ayrı olarak düşünülmemekte ve üstün zekânın üstün yetenek içerisinde tanımlanabileceği belirtilmektedir (Ersoy & Avcı, 2004: 195). Bu bağlamda zekânın da bir yetenek olduğunu söylenebilir (Kurttaş, 2012: 152). Ancak konunun karmaşık ve çok yönlü olması, son şeklini almış bir üstün yetenekli çocuk tanımına ulaşmayı güçleştirmektedir (Davaslıgil, 2004: 16). Başlangıçta en kolay gözlenebilir sınırlı sayıda özelliğin basit sınıflaması olarak tanımlanan üstün yetenek giderek daha çok sayıda boyutu içeren, daha geniş bir kapsama yayılan ve zamanı da bir değişken olarak içeren esnek ve dinamik bir tanıma dönüşmüştür. Beyinle ilgili yeni bulgularla ve uygulamadan elde edilen gözlemlerle iyileşmeye, daha az hata ile gerçeği daha çok yakalayan tanımlamalara doğru gelişeceği kolayca tahmin edilebilir. Bir başka deyişle, üstün yetenekliler farklı türden insanlar değil, bazı özelliklerinin dağılımı, sıklığı, zamanlaması ve kompozisyonu açısından farklılık gösteren insanlardır (Akarsu, 2004: 127).

Türkiye’de üstün zekânın ve üstün zekâlı bireylerin tanımlanmasına ilişkin iki gerçek ile karşılaşmaktayız. Bu gerçeklerden birincisi üstün zekâlıların tanımlanmasında ilk

yıllarda genel zekâ düşüncesinin temel alınmasına karşın son yıllarda tanımların daha kapsamlı olması ve alana özgü yeteneklerin vurgulanmasıdır. Diğer bir gerçek ise üstün yetenekli öğrencilerin tanımlanması ve tanımlanması arasında büyük bir çelişkinin bulunmasıdır. Türkiye’de zekâ ve zekâ testleri ile ilgili ilk çalışmalar 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar uzanmış olsa da üstün zekâlılar ile ilgili ilk resmi tanım Milli Eğitim Bakanlığınca 1974 yılında yapılmıştır. Tamamen genel zekâ yaklaşımından etkilenen bu tanımda bir zeka testinde kendi yaşlarıyla karşılaştırıldığında IQ’sü 130 üzeri olan üstün zekalı, 120 üzeri olan ise üstün yetenekli olarak kabul edilmiştir. Bu tanım üstün zekâyı tek boyutlu bir yapı olarak kapsamakta ve bireyi tamamen test sonucuna göre tanımlamakta idi (Sak vd. 2015: 115; Davaslıgil, 2004: 211). Maker (2003; Akt. Leana-Taşcılar vd. 2014: 32) da benzer şekilde üstünlüğün sadece yüksek zekâ bölümü ile değerlendirilmesine karşı çıkmış ve üstünlüğün temel bileşenleri arasında ilgiler, istekler ve karmaşık problemleri çözme yeteneğinin olduğunu söylemiştir.

Nitelikli olan kişileri belirlemek için eskiden beri çeşitli terimler kullanılmıştır: Zeki, kafalı, akıllı, dâhi, deha, beyinli, beyin gücü, üstün zekâlı, seçkin, özel yetenekli, üstün başarılı gibi. Bu terimlerin bir bölümü bireyin sahip olduğu doğal yetenekleri belirlerken (zeki ve özel yetenekli terimleri gibi), diğer bölümü de doğal yetenek aracılığıyla elde edilen ürünü belirtmektedir (deha, üstün başarılı, seçkin gibi) (MEGEP, 2009: 14). Bununla birlikte, zekânın bir grup zihinsel yeteneğe karşılık geldiği konusunda fikir birliği olduğu görülmektedir (Leana-Taşcılar & Cinan, 2012: 14). Zekâ ile ilgili alanyazında bulunan ve her geçen gün yeni araştırma ve bulguların ışığında sayıları artan farklı tanım ve teoriler yer almaktadır. Zekâ kavramı tek bir boyut, tek bir tanım, tek bir yaklaşım üzerinden açıklanamamaktadır. Bu durum kaçınılmaz olarak üstün zekâ kavramını da etkilemektedir. Zekâ tanımları üzerinde fikir birliğine varılamadığı gibi alanda çalışan bilim insanları üstün zekâ kavramını da tek bir tanım altında toplayamamakta ve çeşitli zekâ tanım ve teorileri ortaya koymaktadırlar (Leana-Taşcılar vd. 2014: 32). Öyle ki alanyazın incelendiğinde genel olarak üstün yeteneklilik kavramının tanımına ilişkin bir fikir birliği olmadığı rahatlıkla görülmektedir (Dağlıoğlu & Alemdar, 2010: 850; Karakuş, 2010: 128; Kurttaş, 2012: 155). Başlangıçta üstün zekâ kavramı yetişkinler tarafından olağanüstü derecede başarılı çocuklar için kullanılırken, daha sonra çocukların bazı testlerden geçirilmesi sonucu dağılımın en üstte kalan % 2’lik kısmı için uygun görülen bir tanım haline gelmiştir (Freeman, 1985; Akt. Afat, 2013: 156). Üstün yeteneklilik ortalamanın üzerinde bir kabiliyet, yaratıcı düşünme ve görev sorumluluğunun toplamı olarak tanımlanmaktadır (Boran & Şan, 2013: 152; Kurttaş, 2012: 152). Silverman (2010; Karakuş, 2010: 128) üstün yetenekliliği normlardan nitelik olarak farklılaştığının farkında olma, içsel deneyimlerle yaratmada yoğun bir birleşim ve ileri bilişsel becerilerde eş zamanlı olmayan gelişim olarak tanımlamaktadır. Amerikan Eğitim Bakanlığı, Marland Raporu’na (1971; Akt. Karakuş, 2014: 289-290) göre ise, üstün yetenek, ileri düzey performans dâhilinde olağanüstü yetenek gösterme olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma ek olarak, genel yetenek, belirgin akademik yetenek, yaratıcı düşünme, liderlik, görsel ve performans alanlarında yetenek, psikomotor yetenek olarak altı farklı üstün yetenek alanı açıklamıştır. Okur ve Özsoy’a (2013: 255) göre Türkiye’de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin öğrenim gördüğü eğitim kurumları olan Bilim ve Sanat Merkezleri’nin

(BİLSEM) yönergesine göre üstün veya özel yetenekli çocuk; özel akademik alanlarda veya zekâ, yaratıcılık, sanat ve liderlik kapasitesi yönüyle yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren ve bu tür yeteneklerini geliştirmek için okul tarafından sağlanamayan hizmet veya faaliyetlere gereksinim duyan çocuktur. Konunun karmaşık ve çok yönlü olması nedeniyle, son şeklini almış kesin bir üstün çocuk tanımına ulaşmak güçtür. Dünyada bu konuda hâlâ çalışmalar süregelmektedir ve bunun sonucunda da tanımlamalarda yeni yaklaşımlar görülmektedir. Sadece yüksek zekâ bölümü gibi tek ölçüte bağlı kalınarak üstünlere ilişkin yapılan tanımlar zamanla yerini çoklu ölçüte dayalı tanımlara bırakmıştır (Davaslıgil, 1991: 62). Marland Raporunda (Passow, 1993; Akt. Ersoy & Avcı, 2004: 195) ise üstün yetenek aşağıdaki alanların birinde ya da birkaçında yüksek performans ve başarı gösterme şeklinde tanımlanmıştır: Genel zihinsel yetenek; özel akademik yetenek; yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği; liderlik yeteneği; görsel ve gösteri sanatlarında yetenek; psiko-motor yetenek. Bunlar içerisinde en yaygın kabul gören tanıma göre; zihinsel yeteneklerinin ya da zekâlarının birçoğunda akranlarına göre üst performans gösteren ya da gizil güce sahip olan, yaratıcılık yanı güçlü olan ve bir işe başladığında asla vazgeçmeyen üstün zekâlı denilmektedir. Bu çocuklar, kendi akran gruplarından rastgele seçilmiş bir kümenin % 98’inden üstün olan çocuklardır.

- **Özel yetenekli çocuk:** Bir ya da birden çok yetenek alanında ya da zekâ özelliğinde akranlarından çok üstün performans gösteren ya da gizil güce sahip olan ve diğer alanlarda da ortalama düzeyde özelliklere sahip olan çocuklardır.
- **Üstün özel yetenekli çocuk:** Belirli bir alanda olağanüstü yetenek ya da başarı gösteren diğer alanlarda ise ortalama yetenek gösteren ya da dil becerilerinde olağanüstü iken diğer alanlarda ortalama yeteneğe sahip olanlardır.
- **Yaratıcılık yeteneği ayrıcalıklı olan çocuk:** Performans ya da gizil güç olarak özgür düşünme biçimi olan ya da sanat dalları ve müzik ortamı ile düşüncelerini kendine özgü biçimde ifade eden çocuklar.
- **Liderlik gizil gücü ayrıcalıklı olan çocuk:** Diğer kişileri etkileme yeteneği olarak tanımlanabilir. Kendi akran grupları üzerinde genellikle etkili olur. Çok erken yaşlardan itibaren bu çocuklar yeteneklerini sergilemeye başlar.
- **Olağanüstü yetenekli çocuklar:** Müzik, bale, drama, tiyatro gibi performans alanlarından birinde olağanüstü yetenek gösteren çocuklar.
- **Psikomotor alanlarda olağanüstü yetenek gösteren çocuk:** Hız, güç, koordinasyon, top kontrol vb. spor alanlarında üstünlük gösteren çocuklar (MEGEP, 2009: 15).

Tanımlarda gelişmeler olmasına karşın, son olarak benimsenmiş bir tanım mevcut değildir; ancak eğitimcilerin ortak bir temelde görüş birliğinde oldukları bazı noktalar vardır (Davaslıgil, 2004: 19-20):

1. Bütün bireyler kendilerine özgü kalıtımsal bir yapıyı miras alırlar ve genellikle bu yapının içerdiği beyin, zekânın gelişmesi için büyük potansiyele sahiptir.
2. Son 20-25 yıl içinde zekânın **dinamik** bir özellik gösterdiği kabul edilmiştir. Çevrenin sağladığı imkânlarla, beynin gelişiminin artırılması veya engellenmesi mümkündür.

3. Zekâ kavramı *bilişsel, duyuşsal, sezgisel/yaratıcı* ve *hareki/duyuşsal* ifadeleri içerecek şekilde genişletilmiştir. Artık zekânın tanımı *bilişsel* ve *akademik başarıyla* sınırlandırılmayacağı için, *üstün zekâlılığın tanımı da aynı şekilde genişletilmelidir.*
4. *Dinamik* özelliğinde ve gelişiminde hem *genetik mirasın* hem de *çevre koşullarının* öneminden dolayı, zekâ doğumdan ölüme kadar aynı kalan, **değişmez bir özellik göstermez.**
5. *Genetik donanımları* ve *çevresel uyarılmaları* arasındaki *etkileşim* sonucunda *zekâ gelişimleri* diğerlerine oranla daha fazla *artmış* olanlar ve bu artış sonucunda *hızlandırılmış* ve *ileri beyin fonksiyonuna* sahip olanlar, *üstün* olarak etiketlenen bireylerdir.
6. Bu *etkileşimin önemli* olması, üstün bireylerin zihinsel gelişimlerini devam ettirebilmeleri için *kendi düzeylerine uygun öğrenme deneyimlerinden yararlanmaları* gereğini ortaya koyar. Bu nedenle, üstün bireylerin eğitim gereksinmelerini karşılayacak *farklılaştırılmış bir öğretim* anlayışı gereklidir.

Üstün zekâlı ve yetenekli bireyler sahip oldukları bilişsel, duyuşsal ve gelişimsel özelliklerindeki farklılıklardan dolayı kendilerine has özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun bir eğitime ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak üstünlüğün tanımında var olan çeşitlilik üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda da kendini göstermekte ve farklı kültürler üstünlüğü farklı şekillerde algılayıp onlara verilmesi gereken eğitimi de kendi gerçeklikleri üzerinden değerlendirmektedirler. Buradaki farklılaşma kültürlerin temel eğitim amaçlarının birbirinden farklı olmasıdır. Bir ülkenin veya kültürün üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimine bakışı onların temel eğitim felsefeleriyle örtüşmektedir (Kanlı, 2011: 86). Üstünlük sadece katılsal olarak sahip olunan bir özellik olmaktan öte, uygun eğitim ve çevre koşullarıyla geliştirilebilen bir özelliktir. Uygur ülkelerde, bu tür çocukların eğitimlerinden amaçlanan, yalnız hazır bilgileri kullanan bireylerin yetiştirilmesi değildir. Esas amaç, çağdaş uygarlık sorunlarının çözümlenmesine yardım edecek bilgi ve sanat üreticilerini insanlığa kazandırmaktır (Davaslıgil, 1991: 66).

Bütün bunlarla birlikte üstün yetenekli/zekâlı/başarılı öğrencilerin Türkiye'nin eğitim, sosyal ve ekonomik gelişimine ivme kazandıracak bir grup olması nedeniyle bu gruplarda yapılacak araştırmaların ve bu araştırma sonuçlarının değerlendirilerek sınıf ortamlarına uygulanmasının Türkiye için öneminin büyük olduğu düşünülmektedir (İspir, Ay & Saygı, 2011: 245). Alanyazında bu konu çerçevesinde yapılmış çalışmalar şu şekilde tablolaştırılabilir:

Tablo 1. Üstün Zekâ ve Yetenekli Öğrenciler Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Çalışma Alanı	İlgili Alanyazın
Zekâ türleri ile anne/baba eğitim seviyeleri arasında bir ilişki	Sarıcaoğlu & Arıkan, 2009
Üstün yetenekli öğrencilerin yaratıcı problem çözmeye düzeyleri ve kritik düşünme becerilerinin belirlenmesi	Karabey, 2010

Üstün yetenekli bireylerin fen bilimleri ve matematik eğitiminde kullanılan hızlandırma stratejisini kullanımları	Kanlı, 2011
Türkiye’de ve gelişmiş ülkelerde üstün yeteneklilerin eğitime yönelik uygulamaların ve politikaların incelenmesi	Levent, 2011
İlköğretim matematik öğretiminde kullanılan öğretim stratejilerinin hangi zekâ alanlarına hitap ettiği	İflazoğlu Saban & Bal, 2012
Üstün yetenekli çocukları ve özelliklerini tanıtmak, eğitimlerine dikkat çekmek	Kurtdaş, 2012
Üstün zekâ etiketinin üstün zekâlı olarak tanımlanan öğrencilerin kendilerine ve ebeveynlerinin ve arkadaşlarının tutumlarına ilişkin algıları	Öpengin & Sak, 2012
Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi konusunda bilgi düzeyinin değerlendirilmesi	Şahin, 2013
Üstün zekâlı öğrencilerde öğrenme güçlüğü belirtilerinin taranması	Şekeral & Özkardeş, 2013
Üstün zekâlı ve yetenekli bireylere farklılaştırılmış sosyal bilgiler dersi öğretimi konusunda faydalı olabilecek uygulamalar	Atalay, 2014
Üstün yetenekli öğrencilerin çoklu zekâ alanlarının incelenmesi	Kahraman & Bulut-Bedük, 2014
Almanya’daki ilköğretim öğretmenlerinin üstün zekâlı öğrencilere yönelik çeşitli program farklılaştırma uygulamalarının beklenen faydaları ve öğretmenler üzerinde yaratabileceği hakkındaki tutumları	Endepohls-Ulpe & Thömmes, 2014
Zekâ ve öz-kontrolün akademik olarak üstün zekâlı ve normal öğrencilerin akademik performanslarındaki rolü	Muammar, 2015
Üstün zekâlı öğrencilerin yaratıcı düşünme becerileriyle birlikte zihinsel becerilerinin ve yaratıcı becerilerinin yalnız başına yapısını araştırılması	Şahin, 2015
Üstün zekâlı öğrencilerin müfredat gereksinimleri	Chandler, 2015
Üstün zekâlı öğrenciler konusunda eğitim alan öğretmenler ile eğitim almayan öğretmenlerin aday gösterme sürecindeki etkililik ve verimliliklerinin	Şahin & Çetinkaya, 2015

Sak vd. (2015) ise Türkiye’de üstün zekâ alanında yapılan bilimsel çalışmaların ve yayınların sayısını, araştırma alanlarını ve konularını belirlemek ve genel bir durum ortaya koymak amacıyla ulusal ve uluslararası veri tabanlarını tarayarak yüksek lisans ve doktora tezlerini, hakemli dergilerde yayımlanan makaleleri ve bilimsel toplantılarda sunulan bildirilerin özetlerini incelemişlerdir. Taramada 1990-2013 yılları arasında yazılmış olan 25 doktora ve 109 yüksek lisans tezinin, 2003-2014 arasında ulusal dergilerde yayınlanmış 47 makalenin ve Türkiye’de düzenlenmiş 3 ulusal ve 2 uluslararası kongrede Türk katılımcılar tarafından sunulan 306 bildiri saptanmıştır. Elde edilen bulgulara göre bilimsel çalışmaların %80’den fazlasının 2006 ve sonrasında yapıldığı saptanmıştır. Bu artışın ana nedenleri olarak 2000’li yıllarda Anadolu Üniversitesi’nde ve İstanbul Üniversitesi’nde Türkiye’nin ilk üstün zekâlıların eğitimi anabilim dallarının ve bu anabilim dallarında yüksek lisans ve doktora programlarının kurulması ve üniversitelerde yıllara göre istihdam edilen personel sayısının 2000’li yıllarla birlikte hızlı bir şekilde artması gösterilebilir. Tezlerin yaklaşık %30’u, makalelerin %25’i ve bildirilerin %16’sı bu iki üniversitede görev yapan araştırmacılar tarafından yazılmıştır.

Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin Özellikleri Üzerine Yapılan Araştırmalar

Bir potansiyel olarak seçkin ve stratejik bir kıymet ifade eden bu varlığın değerlendirilmesi halinde o ülkeye/topluma, geniş olarak bütün insanlığa yararlar sağlayacağı tartışmasız bir gerçektir (Bilgili, 2000: 60). Üstün potansiyelli çocukların ihtiyaçları karşılanıp doğru yönlendirildiklerinde geleceği şekillendirmede en umut vaat eden gruptur (Afat, 2013: 159). Türkiye’de üstün yetenekli bireyler özel okul statüsünde olan fen lisesi gibi bir eğitim ortamına -giriş sınavlarında başarılı olunması koşulu ile- en erken ilköğretim birinci kademedен sonra başvurabilmektedir. Bu aşamaya kadar eğitimlerini özel veya kamuya ait okullarda genellikle de farklılıkları bilinmeden kaynaştırma öğrencisi olarak sürdürmektedirler (Şahin, 2013: 21). Araştırmacılar yetişkinlerin, üstün yetenekli çocukların gelişimlerini belirlemek için aşağıda sıralanan ipuçlarını (Dağlıoğlu & Alemdar, 2010: 851; Akarsu, 2004: 136-138) kullanarak çocuklarının gelişimlerini iyi analiz etme konusunda başarılı olduklarını bulmuşlardır:

1. Etkileyici derecede uzun-dönemli ve kısa-dönemli hafıza,
2. Uzun dikkat süresi,
3. Erken ortaya çıkan geniş kelime haznesi,
4. İfadelerde, farz etme oyunlarında, resimlerde ve diğer etkinliklerde hayal gücü,
5. “Her şey” ve/veya bazı ilgi alanları hakkında doyumsuz merak,
6. Daha büyük oyun arkadaşı tercihi (ya da emirlerine uyacak daha küçükler),
7. Soyut kavramlar hakkında düşünme,
8. En az bir yetenek alanında yaşatlarının üstünde performans,
9. Dile hâkimiyet,
10. Merak ve bazı konulara yoğun ilgi,
11. Çabuk öğrenme,
12. Yüksek düzeyde duyarlılık,
13. Özgün ifade biçimleri,
14. Yeni ve zor deneyimleri tercih,

15. Yeni durumlara uyum sağlama,
16. Okumaya düşkünlük.

Üstün zekâlı çocukların, özellikle erken gelişim, fiziksel, sosyal, kişilik ve zihinsel özellik alanlarında normal zekâ düzeyine sahip yaşlılarından daha farklı özellikler sergiledikleri saptanmıştır. Üstün zekâlı ve yetenekli bireyleri normal zekâlı yaşlılarından ayıran birçok zihinsel özellik bulunmaktadır (Özyaprak, 2012: 139). Özellikle zihinsel olarak yaşlılarından daha ileride olan çocukların motivasyon, iç denetim, yaratıcılık gibi konularda daha ileri düzeyde bulduklarını kanıtlayan pek çok araştırma bulunmaktadır (Leana-Taşçılar & Cinan, 2012: 16). Üstün yetenekli çocuklar, diğer normal çocuklardan daha hızlı, önce ve farklı biçimde öğrenir (Okur & Özsoy, 2013: 255); yaşlılarından daha farklı bakış açısına sahip olarak, karmaşık bilişsel faaliyetlerde daha başarılıdırlar ve muhakeme güçleri ve kavrama yetenekleri dikkat çekicidir (Atalay, 2014: 340). Öte yandan üstün yetenekli çocukların sahip oldukları karakteristik özelliklere dayalı olarak yaşadıkları sorunları eşzamanlı olmayan gelişme, akran ilişkileri, aşırı kişisel eleştiri, mükemmeliyetçilik, çok potansiyellilik gibi konularda yaşadıkları görülmekteyken bu çocukların dış kaynaklı olarak yaşadıkları sorunların okul kültürü ve normları, diğerlerinin beklentileri, akran ilişkileri gibi konularda yaşandığı görülmektedir (Karakuş, 2010: 129). Farklı duygusal ve zihinsel gelişimlerine bağlı olarak öz saygı düzeylerinin de normal gelişim gösteren yaşlılarına göre farklı (Leana-Taşçılar vd. 2014: 33); karmaşık olduğu kadar değişik düşünme yeteneği (Özyaprak & Deringöl, 2013: 144-146) sahiptirler. Üstün yetenekli çocuklar hızlı ve farklı yollarla öğrenirler ve ortalama çocuklara göre kendilerine daha çok güvenirlir (Boran & Şan, 2013: 152). Bu noktada üstün yeteneklileri diğer bireylerden ayıran özellikleri (Kahyaoğlu & Pesen, 2013: 41) şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. İleri düzeyde zihinsel yetenek
2. Çeşitli alanlarda özel yetenek
3. Duyarlılık ve yaratıcılık
4. Yoğun motivasyon

Renzulli (Akt. Davaslıgil, 1991: 63) yaratıcı hizmetler vererek başarı gösteren bireyler üzerinde yapılan incelemelerin, birbiriyle etkileşim halinde olan üç özellik kümesine sahip olduklarını gösterdiğini belirtmektedir. Bu kümelerden birincisi genel ve özel yüksek yetenek düzeyi, ikincisi, yeni düşünceler oluşturup bunları yeni sorunların çözümünde uygulayabilme yeteneği olan yaratıcılık ve üçüncüsü de, bir işi başından sonuna kadar gösterecek üstün motivasyon, yani buradaki anlamıyla üstün iş, görev yüklenmedir. Diğer taraftan, Stenberg ve Zhang (1995; Akt. Karakuş, 2014: 289-290) üstün yeteneğin beş bileşenden meydana geldiğini ileri sürmektedirler. Bunlar; akranlarına oranla bir ya da daha fazla alanda üstün performans gösterme, sahip olunan yeteneğin akranlar arasında nadir rastlanması, üstün yetenekli olunan alanlarda üretkenlik, üstün yetenekli kabul edilebilmek için bunun kanıtlanması, üstün yeteneğin toplum tarafından değerli görülmesidir. Bu ölçütlerin hepsine sahip olan bireyler üstün yetenekli bireyler olarak tanımlanmaktadır.

Farklı kaynaklardan yapılan derlemeler sonucunda bu özelliklerle ilgili bir liste oluşturmak mümkündür. Bu liste tanılama için bir araç olmaktan ziyade, üstün zekâ ve yeteneklilerin olası özellikleri olarak algılanmalıdır ve bu listedeki özelliklerin hepsine aynı anda sahip olunmak gerekmediği unutulmamalıdır (Özyaprak, 2012: 139). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların ortalama öğrencilerden bir diğer önemli farkları ise öğrenme özellikleridir. Bu noktada alanyazında yapılan bazı çalışmalardan (Davaslıgil, 2004: 22-24; Ataman, 2004: 158) hareketle de bir başka liste oluşturmak mümkündür:

1. Keskin gözlem gücü; çabuk kavrama, önem duygusu; sıra dışı olanı inceleme arzusu,
2. Soyut düşünme gücü; kavramlaştırma; sentezleme, tümevarıma dayalı öğrenmeye ve sorun çözmeye ilgi, zekâ etkinliklerinden zevk alma,
3. Sebep-etki ilişkilerine ilgi, bağlantıları görme yeteneği, kavramların uygulanmasına yönelik ilgi, doğruluk sevgisi,
4. Değer ve sayı sistemlerinde saat ve takvimlerde olduğu gibi yapı, düzen ve istikrardan hoşlanma,
5. Bellek gücü; çok hızlı bir biçimde bilgileri anımsama ve özümsemeye sahiplik,
6. Sözel yeterlilik; geniş kelime bilgisi; ifadede kolaylık; okumaya ilgi, ileri alanlarda geniş bilgi,
7. Sorgulayıcı tutum, entelektüel meraklılık, araştırmacılık, iç motivasyon,
8. Hızlı düşünme,
9. Eleştirel düşünme gücü; şüphencilik; değerlendirci sına; öz-eleştiri ve özdenetim,
10. Yaratıcılık ve mucitlik; bir şeyler yapmak için yeni yollardan hoşlanma; yaratıcılığa, beyin fırtınasına ilgi,
11. Dikkati yoğunlaştırma gücü; diğer her şeyi dışarıda bırakan yoğun dikkat; uzun dikkat süresi; keskin bir gözlem yeteneği,
12. Tutarlı ve amaca yönelik davranış,
13. Diğerlerine karşı duyarlılık, sezgisellik, empati; duygusal destek ve sempati ihtiyacı,
14. Yüksek enerji, uyanıklık, heves; icat öncesinde yoğun gönüllü çaba,
15. İşte ve çalışmada bağımsızlık; bireysel çalışma tercihi; kendine güven,
16. Her şeye eli yatkınlık, ustalık; çeşitlilik arz eden ilgi ve yetenekler; çok sayıda hobi; müzik ve resim gibi sanat dallarında yeterlilik,
17. Dostanelik, açık yüreklilik,
18. Çeşitli konularda oldukça geniş bilgiler depolama özelliğine sahip olma,
19. Karmaşık nesne ve olayları kolaylıkla anlama, onları anlaşılabilir ve anlamlı parçalarına kolaylıkla ayırma ve soruların yanıtlarındaki mantıksal yapıyı hemen görme,
20. Akranlarına kıyasla oldukça uzun ve karmaşık cümle kurma,
21. Okul başarısı açısından her öğretim aşamasında bulduktan sınıfın ortalama iki sınıf üstünde bilgiye sahip olma,
22. Özellikle; fen, matematik, dil bilimleri gibi konularda başarılı olma.

Özdemir (2010: 25) ise üstün yetenekli çocukların dilsel gelişim özelliklerini şu şekilde derlemiştir:

1. Konuşmaya erken başladıkları gibi her yaşta kelime dağarcıkları yaşıtlarına kelime dağarcıkları akranlarından zengindir.
2. Özellikle soyut sözcükleri anlamlı olarak ve yerinde kullanabilmekte açık bir üstünlük göstermektedirler Konuşurken işaret ve bedeni ifadeye çok az başvururlar.
3. Kelimeleri doğru telâffuz ederler, kelimeleri yerli yerinde kullanırlar ve akıcı bir konuşmaları vardır.
4. Ana dilin öğretilmesinde okuma ve yazmaya karşı olan ilgi olağandan çok önce başlamakta ve başarılmaktadır.
5. Her yaşta ortalama bir yetiştikenden daha çok okumaktadırlar. Gezi, serüven, aşk romanları, bilim kurgu gibi yayınlara ilgi göstermektedirler.
6. Ayrıca takvim, ansiklopedi, sözlük, atlas, bilgisayarlarla çok erken yaşta ilgilenmeye başlamakta ve başarıyla kullanılmaktadırlar.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin özellikleri ile ilgili alanyazın bağlamında yapılmış çalışmalar şu şekilde tablolştırılabilir:

Tablo 2. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin Özellikleri Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Çalışma Alanı	İlgili Alanyazın
Okul öncesi düzeydeki üstün zekâlı çocuklara uygulanacak farklılaşmış programın değerlendirilmesi	Davashgil, 1988
Üstün yetenekli çocukların ahlaki gelişimleri	Hökelekli & Gündüz, 2004
Üstün zekâlı çocukların ortak ve belirgin özellikleri	Çağlar, 2004
Üstün başarılı öğrencilerin özdüzenleyici öğrenme stratejileri	İspir, Ay & Saygı, 2011
Yaratıcı drama yöntemiyle verilen, ahlaki yargılama düzeyinin gelişimini destekleyici eğitimin üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren çocukların ahlaki yargılama düzeylerine etkisi	Kangal & Arı, 2013 Metin & Kangal, 2012
Yetenekli çocukların benlik algıları	Keser & Kalender, 2016
Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) eğitim gören üstün yetenekli öğrencilerin bilime yönelik görüşlerinin ve bu görüşleri etkileyen faktörler	Dengiz & Yılmaz, 2015
Antalya Bilim Sanat Eğitim Merkezi’ne (BİLSEM) devam eden 3, 4 ve 5. sınıf öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyinin benlik saygısına etkisi	Leana-Taşçılar vd. 2014

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri	Camcı, 2011
Öğretmenlere, ailelere ve üstün zekâlıların eğitimi alanıyla ilgilenen bilim insanlarına üstün zekâlılarda cinsiyet farklılıkları açısından değerlendirilmesi	Karakuş, 2010 Dağlıoğlu & Alemdar, 2010
Üstün yetenekli çocukların eğitim ve gelişimi üzerinde anne babaların önemli bir işlevi	Karakuş, 2010
Anne-babalara yol gösterecek yaratıcı yaklaşımlar geliştirebilmeleri için dikkat edilmesi gereken bazı hususlar	Baykoç Dönmez, 2010
Anne babaların karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi	Afat, 2013
Üstün ve özel yetenekli çocuklar ve eğitimleri	Karakuş, 2014
Üstün zekâlı çocuğa sahip ailelerin sergiledikleri ebeveyn tutumları ile çocuklarının zekâ düzeyi arasındaki ilişki	Boran & Şan, 2013
Anne babaların çocuklarının eğitimine rehberlik etmelerine yönelik algılarına ilişkin durumlarının belirlenmesi	Kıldan, 2011
Üstün yetenekli öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin algıları ve bu algıları farklılaştıran demografik değişkenleri	Erişti, 2012
Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşleri	Hızlı, 2014
Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme ve öğretme kavramlarına yükledikleri anlamlar ile öğretmenlik mesleği ve öğretmen özellikleri konusundaki öncelik tercihleri konusundaki görüşleri	Bildiren, 2013
Üstün zekâlılar eğitimde yaklaşık 50 yıllık geçmişini olan İsrail’de yapılan çalışmalar incelenip öğretmen ve öğrenci eğitim çalışmaları	Aksoy & Narlı, 2015
Üstün yetenek tanısı almış öğrencilerin tercih ettikleri öğrenme stilleri	Kahyaoğlu & Pesen, 2013
Matematik alanında üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme stilleri	Camcı-Erdoğan, 2013
Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme stilleri ve fen öğrenmeye yönelik motivasyon stilleri ile fen ve teknoloji dersine yönelik tutumları arasındaki ilişki	Erişti, 2012a

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin bilim insanına ilişkin algısal imajları

Güçyeter, 2015

Üstün yetenekli ilköğretim öğrencilerinin ‘geleceğin dünyası/teknolojisi’ temasına ilişkin algılarını bilgisayar destekli tasarım eğitimi

Karabey & Yürümezoğlu, 2015

Ortaokul matematik ve sınıf öğretmenlerinin matematikte üstün zekâlı öğrenci özelliklerine yönelik yargıları

Yaratıcılık ve üstün yetenekliliğin zeka kuramları açısından değerlendirilmesi

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin özellikleri ve dil becerilerine yönelik yapılan akademik çalışmaların derlenmesi olarak belirlenmiştir. Derleme çalışmaları belirli bir alan ve konuda yapılmış olan çalışmaların sınıflandırılması ve değerlendirilmesine dayanır. Bu çalışmalarda amaç, başka araştırmacıların yaklaşımları ve fikirlerinin özetlenilerek bir sentezin oluşturulmasıdır (Herdman, 2006: 2). İleri düzeydeki bilişsel becerilerinden dolayı normal zekâyaya sahip akranlarından farklı zihinsel özelliklere sahip olan üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin çeşitli yönlerden incelenmesi, hem kendileri gibi üstün zekâ ve yeteneğe sahip öteki bireylerin eğitim ve öğretimlerine hem de normal zekâyaya sahip bireylerin düşünme becerilerinin geliştirilmesine doğrudan katkı sağlayacağı bir gerçektir. Bu bağlamda üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin kullandıkları dil becerilerinin araştırılmasına yönelik çalışmaların tanıtılması, makalenin temel amacını oluşturmaktadır.

Üstün Zekâlı ve Yeteneklilerde Dil Becerileri Üzerine Yapılan Araştırmalar

Hobbes’a (2005: 41) göre ne olduğunu tanımlayabileceğimiz/belirleyebileceğimiz, bütün şeylerden akıl sözcüğüyle kastedilen, zihnin melekeleri arasında bulunur. Bu anlamda, akıl, düşünme yeteneği, yani düşüncelerimizin işaretlenmesi ve ifade edilmesi için üzerinde anlaşılmalı genel adların hesaplanmasından, yani toplanması ve çıkarılmasından, başka bir şey değildir. Karadüz (2010: 1566) bir düşüncenin tümce biçiminde dile getirildiği zaman, o düşüncenin açıklık kazanacağını, bireyin dil kazanımı sürecinde, düşünce gücünün her türlü öğrenmenin özünü oluşturacağını ve her bireyin, ana dilini öğrenirken düşünme becerisini de geliştirmekte olduğunu, dil ve düşüncenin iç içe varlığını sürdürdüğünü belirtir. Bu noktada Winstanley, Eyre (Akt. Erişti, 2012a: 104) gibi araştırmacılara göre üstün yetenekli öğrencilere ilişkin karakteristik özellikler; İyi bir okuyucu olma, yaşına göre akıcı konuşma, hazır cevaplara sahip olma, geniş bir bilgi dağarcığına sahip olma, çabuk öğrenme, daha büyük yaş grubundaki çocukların ilgilendiği konularla ilgilenme, yetişkinlerle kendi yaşlarına göre daha iyi iletişim kurabilme, problem çözme sürecinde alışılmadık ve orijinal fikirler üretme, yazılı etkinliklerden çok sözel ifadeyi tercih etme, mantıklı olma, kendi ilgi alanları doğrultusunda kendi

öğrenmesini gerçekleştirebilme, iyi bir hafızaya sahip olma gibi özellikler gösterme şeklinde sıralanabilmektedir.

Bu çocukların tanılmasında kullanılan en önemli yöntem zekâyı ölçen testler olmaktadır. Ancak zekâ ölçen testler tek başına üstün yeteneği belirlemede yeterli değildir. Üstün yetenekli çocuğu belirlemede zekâ testlerini yanında öğretmen ve ebeveyn gözlemleri ve çocukların sanatsal ve sosyal alanda gösterecekleri performansları da ölçen ölçekler gerekmektedir (Kurtdaş, 2012: 157). Öyle ki günümüzde, kişinin üstün yetenekli birey olma özelliği kazanması için, sadece yüksek zekâ düzeyine sahip olması yeterli değildir. Üstün yetenekli bireyin birbiriyle etkileşim halinde olan üç genel özelliklere sahip olduğu, yönünde yaygın bir düşünce bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, genel ve özel yüksek yetenek düzeyidir. Genel yüksek yetenekler; soyut düşünebilme, sözel ve sayısal muhakeme, bellek, sözcük akıcılığı ve bilgilerin hızlı, sağlıklı ve seçici olarak anımsanmasıdır. Özel yüksek yetenekler ise müzik, resim, bale, heykel, sinema, tiyatro, oyunculuk gibi sanat ve fen, matematik, kimya, fizik gibi teknik alanlardaki yeteneklerdir. İkinci özellik, yeni düşünceler oluşturup bunları yeni sorunların çözümünde uygulayabilme yeteneği olan yaratıcılıktır. Üçüncü özellik ise, bir işi başından sonuna kadar götürebilecek yüksek güdülenme yani görev yüklenme yeteneğidir (Kahyaoğlu & Pesen, 2013: 40-41). Bu bağlamda üstün zekâ ve yeteneğin tek belirleyici olgusunun doğuştan gelen-var olan bir yetiyi çeşitli testler aracılığıyla ölçmenin üstün zekâ ve yeteneğin yeterli bir açıklaması olmayacağı kesindir. Sözelimi Weschler zekâ testi gibi testler dil, sayısal yetenek, birikmiş genel bilgi ve deneyimin rehberliğini gerektiren kristalize zekâ testleridir (Leana-Taşcılar & Cinan, 2012: 15).

Her insan mutlaka bir dille düşünür, düşüncelerini ifade ederken dilin kavramlarından yararlanır. Öyle ki kavramlar bireyin anlama ve anlatma duvarlarını oluşturur. Birey sahip olduğu kavram dünyasıyla dış dünyayı algılar, sahip olduğu kavram dünyasından yararlanabildiği ölçüde öğrenir. Öğrenmenin niteliğini düşünme becerileriyle birlikte dilin kavram dünyası sınırlar (Karadüz, 2010: 1566-1567). Daha net bir biçimde ifade etmek gerekirse özellikle erken yaştaki düşünce ve dil becerilerindeki yetkinlik önemli bir üstün zekâ ve yetenek işaretidir. İlerleyen yaşlarda bu becerilerin geliştirilip zenginleştirilmesi ise uygun eğitim ve öğretim etkenleriyle mümkün olacaktır. Öğretim programlarından öğretimin gerçekleşeceği ortamlara ve kişilere kadar bu sürecin içinde yer alan her faktör bu öğrenciler için yaşamsal öneme sahiptir.

Bu bilgiler çalışmacıları üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin özelliklerine, daha özelden ise onların düşünce ve dil becerileri ile ilgili özelliklerine yönelik yapılan incelemelere götürmektedir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların alanlara göre özellikleri sıralanırken düşünce ve dil becerileriyle ilgili özellikleri bağlamında araştırmacılar tarafından (Ataman, 2004: 158; Davashgil, 2004: 214; MEGEP, 2009: 26; Kıldan, 2011: 808) şu şekilde derlenmiştir:

- Yaşına göre kavramsal olarak ilerlemiştir.
- İleri düzey, teknik bilgi birikimine ya da çok özel bilgilere sahiptir.
- Sınıf arkadaşları tarafından yeni fikir ve bilgilerin kaynağı olarak görülür.
- Sınıf arkadaşları tarafından bir grup stratejicisi ya da organizatörü olarak görülür.

- Yaratıcı öyküler anlatır ya da yazar.
- Bilgiyi kolayca ve süratle kazanır.
- İlerlemiş yoğunlaşmış ve geniş konulara eğilen meraklı bir okuyucudur.
- Özellikle insan davranışlarının değerlendirilmesi açısından eleştirel yargı kapasitesi vardır.
- Hayal gücü, zaman ve mekân bakımından farklılık gösteren sosyal durumlara kendini yönlendirme yeteneği vardır.
- Zaman duygusu ve birbirini izleyen olayların başka olaylarla ilişkisini görme yeteneği vardır.
- Sosyal problemlerde araştırma, uygulama, bir problemin sınırlarını algılama, verileri saklama, kanıtları sıralama, hipotez oluşturma, anlamlı sonuçlara varma ve yazılı ya da sözel sunular için sonuçları etkin biçimde düzenleme yeteneği vardır.
- Kendisine yöneltilen sorulara ya da karşılaştığı problemlere birden çok çözüm ve değişik fikir üretir. Bu ürettikleri; alışılmamış, kendine öz ve zeki tepkilerdir.
- Düşündüklerini ifadelendirmesi ketlenemez, bazen radikaldir ve karşıt görüşlerini ateşli bir biçimde savunur, fikirlerinden vazgeçmez, kolaylıkla çok büyük riskler alabilir, maceraya düşkündür.
- Çok keskin bir mizah anlayışı vardır. Olaylardaki ince mizahı sıradan kişilerden çok önce hemen fark ederler.
- Güzelliğe duyarlıdır; nesnelere estetik yanlarını keşfetmeye çalışır.
- Üstün çocuklar, çoğunlukla genelleme yapmadan önce her bir bulguyu dikkatlice değerlendirirler. Ancak, çok ender olarak, ayrıntılar üzerinde durmadan hemen sonuca atlarlar.
- Parçadan bütüne, bütünden parçaya doğru akıl yürütme şekline sahiptirler.
- Aniden çözümü bulma, bu grubun, bir başka özelliğidir. Bu özellik de çok erkenden kendini gösterir.
- Bir başka özellikleri, düşüncelerindeki akıcılıktır. Bir düşünceden, bir başka ilgili olana büyük bir hızla, geçerek, düşünceler arasında, kolaylıkla ilişki kurabilirler. Aynı zamanda sözcük akıcılığına da sahiptirler. Her fırsatta bilmedikleri bir sözcük dağarcıklarına yeni bir sözcük daha eklerler. Okumaya karşı ilgilerinin de fazla oluşu, yine sözcük dağarcıklarının gittikçe gelişmesine neden olur.
- Birçok konuda meraklarını belirtirler.
- Mantıklı sorular sorarlar.
- Geniş bir kelime hazinesine sahiptirler ve karmaşık cümle yapılarını kullanırlar.
- Kendilerini ifade etmede iyidirler.
- Yeni konularda edinilmiş bilgileri (daha önce öğrendiklerini) kullanırlar.
- Olağandışı bir şekilde mantıklı sıralama yaparlar.
- Fikirleri detaylı bir biçimde tartışır.
- Hızlı (çabuk) öğrenirler.
- Hikâye uydurmakta ve onları anlatmakta yeteneklidirler.

Görüldüğü gibi üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin doğrudan düşünce-dil becerileri sıralanamamakta, yapılan akademik çalışmalardan hareketle bu gibi listeler hazırlanabilmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Sak vd. (2015: 125) tarafından yapılan “Türkiye’de Üstün Yeteneklilerin Eğitiminin Eleştirel Bir Değerlendirmesi” başlıklı araştırmada bilimsel çalışmalarda en çok

çalışılan konuların sırasıyla eğitsel etkinlikler (%19,1), üstün zekâlı bireylerin kişilik özellikleri (%16,8), rehberlik (%15,4), üstün zekâlılara yönelik eğitim programları (14,1) ve tanılama (10,4) yer almaktadır. En az çalışılan konular ise cinsiyet (%0,6), üstün zekâlılar alanında yapılan bilimsel çalışmalar (%1,1) ve üstün zekâlıların eğitimleri ile ilgili politikalar (%1,7) olmuştur. Ortaya çıkan bu istatistiklerin de gösterdiği gibi Türkçe alanyazında üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yönelik yapılan dil becerileri ile ilgili araştırmalar yetersizdir (Akça-Üşenti, 2014). Bununla birlikte bu araştırmanın amacı ile ilişkili olabilecek ve üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin dil becerilerini bazı yönlerini irdeleyen araştırmalar şu şekilde derlenebilir:

Tablo 3. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin Dil Becerileri Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Çalışma Alanı	İlgili Alanyazın
Zekâ düzeylerine göre oluşturulmuş iki farklı grup yaratıcı yazma becerileri düzeyleri	Özdemir, 2010
Bartın Bilim ve Sanat Merkezi'ne (BİLSEM) devam eden üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin Türkçe dersi tutumları	Okur & Özsoy, 2013
Bilim Sanat Merkezine devam eden 50 üstün zekâlı ve yetenekli öğrencinin okuma ilgileri, tutumu ve eleştirel okuma becerileri	Ogurlu, 2014
Türkçe dersi için hazırlanmış farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akıl yürütme ve yazma becerilerine yönelik olarak dil kullanmaya, yaratıcı yazma, öyküleyici yazma ve betimsel yazma becerilerine, bilişsel beceri gelişimine ve başarıya etkisi	Akça-Üşenti, 2013
Farklılaştırılmış Türkçe öğretim uygulamalarının üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerdeki bilişsel beceri ve başarı durumlarına etkisi	Akça-Üşenti, 2014
Karma öğretim tasarımına dayalı bireysel ve işbirlikli blogla bütünleştirilmiş yazma öğretiminin, ilköğretim 5.sınıf düzeyindeki üstün ve normal zekâlı öğrencilerin Türkçe dersindeki yazma performanslarına etkisi	Orhan-Karsak, 2014

Yapılan incelemeler ışığında Türkiye'de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin dil becerilerinin araştırılıp değerlendirilmesi alanına ilişkin araştırmaların yeterince olmadığı gözlenmiştir. Bu alanda yapılacak araştırmalar öğrencilerin konuşma, dinleme, yazma, okuma ve dilbilgisi gibi öğrenme alanları ile düşünme becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koyacak, eğitimbilimleri alanına katkı sağlayacaktır. Dil becerileri özelinde yapılacak çalışmaların alanyazına dair önemli bir boşluğu dolduracağı gibi ileriki çalışmalara da temel olacağı düşünülmektedir. Öte yandan yapılacak bu tür çalışmalar sadece üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimlerine değil, aynı zamanda normal zekâyaya sahip öğrencilerin eğitim süreçlerinin geliştirilmesine de doğrudan katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Afat, N. (2013). Çocuklarda Üstün Zekânın Yordayıcı Olarak Ebeveyn Tutumları. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 155-168.
- Akarsu, F. (2004). Üstün Yetenekliler. Yer Aldığı Eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve AE Bilgili (Ed.), *Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı*, (Ss. 127-154). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 63.
- Akça-Üşenti, Ü. (2013). *Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilere Uygulanan Farklılaştırılmış Türkçe Öğretim Uygulamalarının Etkililiğinin Sınanması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Akça-Üşenti, Ü. (2014). Farklılaştırılmış Türkçe Öğretim Uygulamalarının Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerdeki Bilişsel Beceri ve Başarı Durumlarına Etkisi. *International Journal of Social Science Research*, 2(2).
- Akkanat, H. (2004). Üstün veya Özel Yetenekliler. Yer Aldığı Eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu Ve AE Bilgili (Ed.), *Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı*,(Ss. 169-193). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 63.
- Aksoy, E. ve Narlı, S. (2015). An Examination of Mathematically Gifted Students' Learning Styles By Decision Trees. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 5(2), 147-156.
- Atalay, Z. Ö. (2014). Üstün Zekâlı ve Yetenekli Bireyler için Farklılaştırılmış Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulanabilecek Öğretim Stratejileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 339-358.
- Ataman, A. (2004). Üstün Zekâlı ve Üstün Özel Yetenekli Çocuklar. Yer Aldığı Eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve AE Bilgili (Ed.), *Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı*,(Ss. 155-168). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 63.
- Baykoç Dönmez, N. (2010). Üstün ve Özel Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri. *Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitim (ss. 301-332)*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Bildiren, A. (2013). Examining Of Learning Styles of Gifted Students. *Journal of Gifted Education Research*, 1(1), 10-21.
- Bilgili, A. E. (2000). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Sorunu-Sosyal Sorumluluk Yaklaşımı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(12), 59-74.
- Boran, A. İ. ve Şan, İ. (2013). Self-Actualization Perceptions Levels of Gifted Students: Case of Malatya. *Journal Of Gifted Education Research*,1(3), 150-165.
- Camcı, S. (2011). Üstün Zekâlı ve Yeteneklilerde Cinsiyet Farklılığı. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 105-117.
- Camcı-Erdoğan, S. (2013). Gifted and Talented Students’ Images of Scientists. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 3(1), 13-37.
- Chandler, K. L. (2015). Recommendations for Practice: Designing Curriculum for Gifted Students. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 5(2), 157-166.
- Çağlar, D. (2004). Üstün Zekâlı Çocukların Özellikleri. Yer Aldığı Eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve AE Bilgili (Ed.), *Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı*,(Ss. 111-125). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 63.
- Dağlıoğlu, H. E. ve Alemdar, M. (2010). Üstün Yetenekli Bir Çocuğun Ebeveyni Olmak. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 849-860.
- Davaslıgil, Ü. (1988). Okul Öncesi Düzeydeki Üstün Zekâlı Çocuklara Uygulanacak Farklılaşmış Program. *Eğitim ve Bilim*, 12(70).
- Davaslıgil, Ü. (1991). Üstün Olma Niteliğini Kazanma. *Eğitim Ve Bilim*, 15(82).

- Davaslıgil, Ü. (2004). Üstün Çocuklar. Yer Aldığı Eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve AE Bilgili (Ed.), *Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı*,(Ss. 211-218). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 63.
- Dengiz, N. A. ve Yılmaz, D. (2015). Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekli Çocuklarda Algılanan Sosyal Destek Düzeyinin Benlik Saygısına Etkisinin İncelenmesi. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 177-190.
- Enç, M. (1980). Özel Eğitim ve Genel Eğitimin İlişki ve Etkileşimleri. *Eğitim ve Bilim*, 5(26).
- Endepohls-Ulpe, M. & Thömmes, N. (2014). Chances and Limitations of Implementing Measures of Differentiation for Gifted Children in Primary Schools: The Teachers' Part. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 4(1), 24-36.
- Erişti, B. (2012). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenme, Öğretme, Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Özellikleri ile İlgili Görüşleri. *Turkish Journal Of Giftedness & Education*, 2(1), 18-36.
- Erişti, S. D. (2012a). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Görsel Anlatımlarında Geleceğin Dünyasına ve Teknolojisine İlişkin Algıları. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 2(2), 102-117.
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2004). Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekliler. Yer Aldığı Eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve AE Bilgili (Ed.), *Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı*,(Ss. 195-210). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 63.
- Güçyeter, Ş. (2015). Investigating Middle School Math and Primary Teachers' Judgments of the Characteristics of Mathematically Gifted Students. *Turkish Journal Of Giftedness & Education*, 5(1), 44-66.
- Herdman, E. A. (2006). Derleme Makale Yazımında, Konferans ve Bildiri Sunumu Hazırlamada Pratik Bilgiler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3(1), 2-4.
- Hızlı, E. (2014). Examining of Gifted and Talented Education: Israeli Education. *Journal of Gifted Education Research*, 2(2), 52-62.
- Hobbes, T. (2005). Leviathan. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Hökelekli, H. ve Gündüz, T. Üstün Yetenekli Çocukların Karakter Özellikleri ve Değerler Eğitimi. I. *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi*: 2, 130.
- İflazoğlu Saban, A. ve Bal, A. P. (2012). İlköğretim Matematik Öğretiminde Kullanılan Öğretim Stratejilerinin Çoklu Zeka Kuramı Açısından Analizi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 8(2).
- İspir, O. A.; Ay, Z. S. ve Saygı, E. (2011). Üstün Başarılı Öğrencilerin Özdüzenleyici Öğrenme Stratejileri, Matematiğe Karşı Motivasyonları ve Düşünme Stilleri [High Achiever Students' Self Regulated Learning Strategies, Motivation Towards Mathematics, and Their Thinking Styles]. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 235-246.
- Kahraman, S. ve Bulut-Bedük, Ş. (2014). A Study of Multiple Intelligences in 6-7-8th Grade Gifted Students. *Journal of Gifted Education Research*, 2(1), 58-73.
- Kahyaoğlu, M. ve Pesen, A. (2013). The Relationship Between Gifted Students' Attitudes Towards Science and Technology and Their Learning and Motivation Styles. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 3(1), 38-49.
- Kangal, S. B. ve Arı, M. (2013). Üstün Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Ahlaki Yargı Düzeyine Yaratıcı Drama Programlarının Etkisinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 308-320.
- Kanlı, E. (2011). Üstün Zekâlı ve Yeteneklilerin Alan Eğitiminde Hızlandırma. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 95-104.
- Karabey, B. (2010). İlköğretimdeki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcı Problem Çözmeye Yönelik Erişi Düzeylerinin ve Kritik Düşünme Becerilerinin Belirlenmesi. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

- Karabey, B. & Yürümezoğlu, K. (2015). Yaratıcılık ve Üstün Yetenekliliğin Zeka Kuramları Açısından Değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 86-106.
- Karadüz, A. (2010). Dil Becerileri ve Eleştirel Düşünme. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 1566-1593.
- Karakuş, F. (2010). Üstün Yetenekli Çocukların Anne Babalarının Karşılaştıkları Güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 127-144.
- Karakuş, F. (2014). Üstün Yetenekli Çocukları Olan Anne Babaların Çocuklarının Eğitimine Yönelik Algıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 289-304.
- Keser, F. F. & Kalender, S. (2016). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Bilime Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 95-105.
- Kıldan, A. O. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 805-818.
- Kurtdaş, Ç. (2012). Üstün Yetenekliler ve Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Bilim ve Sanat Merkezleri (Malatya Bilim ve Sanat Merkezi Örneği)/Gifted Students and the Education of Gifted Students in Science and Arts Centers (Malatya Science and Arts Centers Case). *Hikmet Yurdu*, 5(10), 151-181.
- Leana-Taşçılar, M. Z.; Özyaprak, M.; Gücyeter, Ş.; Kanlı, E. ve Camcı-Erdoğan, S. (2014). Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocuklarda Mükemmeliyetçiliğin Değerlendirilmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(21), 31-45.
- Leana-Taşçılar, M. Z. ve Cinan, S. (2012). Üstün-Zekâlı ve Normal-Zekâlı Çocuklarda Yönetmel İşlevler: Londra Kulesi Testi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 32(1), 13-30.
- Levent, F. (2011). Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Görüş ve Politikaların İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- MEGEP (2009). Üstün Zekâ ve Özel Yetenekli Çocuklar. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Bu metne 14.08.2016 tarihinde http://Www.Megep.Meb.Gov.Tr/Mte_Program_Modul/Moduller_Pdf/%C3%9Cst%C3%BCn%20Zek%C3%A2%20ve%20%C3%96zel%20Yetenekliler.Pdf adresinden erişilmiştir.
- Metin, N. ve Kangal, S. B. (2012). Bilim Sanat Merkezlerine Devam Eden 12–14 Yaş Grubu Üstün Yetenekli Çocukların Benlik Algılarının İncelenmesi. *Eğitim Ve Bilim*, 37(163), 3-16.
- Muammar, O. M. (2015). Intelligence and Self-Control Predict Academic Performance of Gifted and Non-Gifted Students/Zekâ ve Öz-Kontrol'un Üstün Zekâlı ve Normal Öğrencilerin Akademik Performansları ile olan İlişkisi. *Türk Üstün Zekâ Ve Eğitim Dergisi*, 5(1), 67-81.
- Ogurlu, Ü. (2014). Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin Okuma İlgisi, Tutumu ve Eleştirel Okuma Becerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 15(02), 029-041.
- Okur, A. ve Özsoy, Y. (2013). Üstün zekâlı öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın BİLSEM örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), 254-264.
- Orhan-Karsak, H. G. (2014). *Bireysel ve İşbirlikli Blogla Bütünleştirilmiş Yazma Öğretiminin Normal ve Üstün Zekâlı Öğrencilerin Yazma Performanslarına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Öpengin, E. ve Sak, U. (2012). Üstün Zekâlı Öğrencilerin Bakış Açısıyla Üstün Zekâ Etiketinin Öğrencilerin Çeşitli Algıları Üzerindeki Etkileri. *Turkish Journal Of Giftedness & Education*, 2(1), 37-59.
- Özdemir, Ö. (2010). Üstün Yetenekli Öğrencilerde Yaratıcı Yazma Çalışmalarının Düzeyleri İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Özyaprak, M. ve Deringöl, Y. (2013). Üstün Zekâlı Olan Ve Olmayan Çocukların Depresyon Puanlarının Karşılaştırılması. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 143-154.
- Özyaprak, M. (2012). Üstün Zekâlı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Görsel-Uzamsal Yeteneklerinin Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Türk Üstün Zekâ Ve Eğitim Dergisi*, 2(2), 137-153.
- Sak, U.; Ayas, M. B.; Sezerel, B. B.; Öpengin, E.; Özdemir, N. N. ve Gürbüz, Ş. D. (2015). Gifted and Talented Education in Turkey: Critics and Prospects. *Turkish Journal Of Giftedness & Education*, 5(2), 110-132.
- Samurçay, N. (1983). Zekâ ve Yaratıcılık. *Eğitim ve Bilim*, 8(45), 4-12.
- Sarıcaoğlu, A. ve Arıkan, A. (2009). A Study of Multiple Intelligences, Foreign Language Success and Some Selected Variables. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 5(2):110-122.
- Şahin, F. ve Çetinkaya, Ç. (2015). An Investigation of the Effectiveness and Efficiency of Classroom Teachers in the Identification of Gifted Students/Üstün Zekâlıların Tanılanmasında Sınıf Öğretmenlerinin Etkililik ve Verimliliklerinin İncelenmesi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 133-146.
- Şahin, F. (2013). Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Üstün Yetenekli Öğrencileri Belirleme Bilgi Testi'nin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *E-AJI (Asian Journal of Instruction)*, 1(1), 20-29.
- Şekeral, C. K. ve Özkardeş, O. G. (2013). Üstün Zekâlı Öğrencilerde Özel Öğrenme Güçlüğü Belirtilerinin Taranması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*, 12(23), 197-219.